

som virkelig kunne samle Tilhørere. Hvad det andet Hensyn angaar, hvilken Retning Foredragene ville faa, ved jeg, man vil sige: De skulle slet ingen Retning have, Foredragsholderne maa slet ikke tale ud fra deres specielle Synspunkter, det skal være objektivt alt sammen. Jeg maa tilstaa: Det lægger jeg ikke den mindste Vægt paa. Jeg tror oven i Købet, det vilde være rent galt, hvis man gik den Vej. Dette at ville forbyde Talerne at tale ud fra det Syn, de have paa Tingene, fører i Almindelighed kun til, at deres Foredrag blive flove og kedelige. Jeg tror, man skal lade de forskellige Aandsretninger have fuld Frihed til at udtale sig efter deres Syn, og jeg tror ikke, der vil komme Liv og Kraft i hele denne Virksomhed, uden ogsaa det vil ske. Det er i hvert Fald mig fortalt om Universitetsudvidelsen i England, at noget af det, som hyppigst kommer frem i Samtalerne efter Foredragene, er Spørgsmaal fra Tilhørerne til Talerne om deres Mening om de Personer og de Begivenheder, de have omtalt. Man vil ikke nøjes med en blot og bar objektiv Fremstilling deraf, man vil have at vide, hvad vedkommende Taler selv mener om Tingene, og det finder jeg ganske naturligt. Jeg tror derfor ikke, man skal lægge for megen Vægt paa dette, at der ikke maa tales ud fra nogen bestemt Opfattelse, det vil ikke kunne holdes, uden at det hele vil blive dødt og kedsommeligt. Men derfor vil ogsaa den Tendens, som Foredragene faa, i allerhøjeste Grad afhænge af de Strømninger, som raade ved Universitetet nu og i Fremtiden. Hvilken Betydning Bevægelsen vil faa, vil altsaa bero paa, om der virkelig er en Plads, den kan udfylde, og paa den Dygtighed, Arbejdet gøres med, og den Retning, hvori det gøres. Det kan maaske alt sammen vise sig at være meget fortræffeligt, naar vi først faa set, hvad det er, men foreløbig er der jo ingen af os, som ved noget virkelig om, hvad hele denne Bevægelse kan bære i sit Skød, eller hvor megen Brug der vil være for den. Derfor synes det mig, det ikke er rigtigt allerede nu at sætte Statens Stempel paa den og give Bidrag til den. Vi pleje at følge en ganske anden Vej. Naar der opstaar saadanne Bevægelser, lade vi dem gerne i nogle Aar vise, hvorvidt de kunne finde Jordbund, og hvad de bære i deres Skød, og naar de saa have vist, hvad de due til, træder saa Staten til og hjælper. Saaledes har Staten f. Eks. gjort over for Folkehøjskolerne, og paa lignende Maade tror

jeg, det vilde være naturligt at stille sig over for denne Bevægelse. Lad den i nogle Aar vise, hvad den bærer i sit Skød, inden Staten træder til. Denne Bevægelse er jo startet med stor Dygtighed og Energi; der er rejst en vældig Agitation for den baade gennem Møder og i Pressen; næsten hele Pressen af alle Farver har anbefalet den, og den har faaet stor Tilslutning rundt omkring i Købstæderne gennem de der dannede Foreninger. Vilde det da være saa utænkeligt, at den Begejstring, som er oppe for Sagen, kunde bære den i nogle Aar, saaledes at vi kunde se, hvad Kraft der var i den? Det kan imidlertid gerne være, at Begejstringen ikke i Virkeligheden er saa stor, som det lader; thi man har lige fra Begyndelsen sagt, at Staten skulde træde til og hjælpe, og man har derfor stølet paa, at man vilde faa Foredragene billigere, end man kunde faa dem, naar man selv skulde betale dem. Jeg synes, at Begejstringen ikke har givet sig et tilstrækkeligt Udtryk i Bidrag, naar f. Eks. Komiteen her meddeler, at den for sit Vedkommende — altsaa, foruden hvad der er i Foreningerne omkring i Landet — kun har 1,200 Kr. at raade over til hele denne Virksomhed. Dette synes mig at være et meget tarveligt Vidnesbyrd om den Begejstring, der har været blandt private for denne Sag. Men naar vi nu træde til og give 5,000 Kr. af Statskassen til denne Bevægelse, saa vide vi jo af Erfaring, at det let vil føre til, at den private Begejstring helt lægger sig til Hvile og trøster sig med: Nu tager Staten sig af Sagen, nu kunne vi mere og mere skubbe det over paa den. Jeg har derfor været noget forbavsset over, at man har været saa ivrig for at tilbyde disse 5,000 Kr. Det blev oplyst i Udvalget, at selv de, der lede Bevægelsen, mente, at de ikke for Tiden behøvede mere end 2,500 Kr.; men desuagtet bevilger man rask væk 5,000 Kr. Jeg tror ikke, det er sundt for selve den Bevægelse, naar man paa denne Maade ikke blot træder til med, hvad den selv mener er absolut nødvendigt, men endogsaa gaar videre, end det strengt taget er nødvendigt. Jeg tror, at saadanne Bevægelser for deres egen Skyld have godt af at bæres frem af det private Initiativ og den private Støtte, og jeg tror, at vi slet ikke gøre denne nogen Gavn, naar vi lade Staten helt eller delvis overtage Arbejdet for den. Man har her villet overføre en Bevægelse fra England og andre Lande, men paa dette Punkt overfører man ikke Bevægelsen. I England